

O'zbekiston Respublikasi
Fanlar akademiyasi
Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академияси

O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI

ЎЗБЕК ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ

2/2022

O'ZBEK TILI, ADABIYOTI
VA FOLKLORI INSTITUTI

ЎЗБЕК ТИЛИ, АДАБИЁТИ
ВА ФОЛЬКЛОРИ ИНСТИТУТИ

uzbek tili va adabiyoti

Журналга 1958 йил январда
Ойбек асос солган.

Бир йилда олти марта чиқади.

2
2022

Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академияси
Ўзбек тили, адабиёти
ва фольклори институти

Тошкент – 2022

Бош муҳаррир:

Низомиддин МАҲМУДОВ

Таҳрир ҳайъати:

Мақсуд АСАДОВ
Раҳматулла БАРАКАЕВ
Ғулом ИСМОИЛОВ
Наим КАРИМОВ
Баҳодир КАРИМОВ
Дурдона ЛУТФУЛЛАЕВА
Абдуваҳоб МАДВАЛИЕВ
Сувон МЕЛИ
Ёрқинжон ОДИЛОВ
(бош муҳаррир ўринбосари)
Эргаш ОЧИЛОВ (масъул котиб)
Гулчеҳра РИХСИЕВА
Шомирза ТУРДИМОВ
Боқижон ТЎХЛИЕВ
(бош муҳаррир ўринбосари)
Алмаз УЛВИЙ
Бахтиёр ФАЙЗУЛЛОЕВ
Дурдона ХУДОЙБЕРГАНОВА
Жаббор ЭШОНҚУЛОВ
Бердак ЮСУФ
Улуғбек ҲАМДАМОВ
Хайрулла ҲАМИДОВ
Иброҳим ҲАҚҚУЛОВ

Девондаги 284-ғазалнинг матласи ва 39-фард бир хил. Ғазалда байтлар ўзаро мустақил маъносини сақлаб қолган бўлса-да, матлада айтилаётган фикр мақтагача ривожлантириб борилган. Бизнингча ҳам, фард кейинчалик кенгайтирилиб, ғазал ёзилишига асос бўлган.

“Бадоеъ ул-бидоя”даги шеърлар “Хазойин ул-маоний”га киритилганда муаллиф томонидан турли таҳрир ва тузатишларга учраган. Девондаги фардларнинг “Фавойид ул-кибар”га кўчишида тушиб қолган 4 байтни ҳисобга олмаганда, жиддий таҳрир кузатилмайди. Икки девондаги байтларда аниқланган сўзларнинг фарқлигини қўлёмани ўқиш асносидаги хатоликлар деб ҳисоблаш мумкин. Чунки куллийтга “анбур” сўзининг – “анбар”, “эл давронда” бирикмасининг – “элдур анда” шаклида ўтганлиги матннинг кейинчалик тузатилганидан дарак беради. Шу ўринда таъкидлаш лозимки, фардларни “Хазойин ул-маоний”нинг охири девонидан ўрин олиши унинг хулосавийлик вазифаси билан боғлиқ.

Хулоса қилиб айтганда, Навоий лирикасидан ўрин олган фардлар бу жанр мавзу мундарижасининг кенгайтиши, қофияланиши, шеърий санъатлардан унумли фойдаланиш ва бошқа жанрлар яратилишида хамиртуруш вазифасини бажариши билан аҳамиятлидир.

РЕЗЮМЕ. Мақолада “Бадоеъ ул-бидоя” девонидаги фардлар хусусида фикр юритилган. Фардларнинг жанр хусусиятлари ва кейинги девонларга кўчишдаги таҳрирлар тадқиқ этилган.

РЕЗЮМЕ. В статье обсуждаются представление о фардах в диване “Бадоеъ-уль-бидоя”. Исследованы жанровые особенности фардов и правок при переходе к последующим диванам.

RESUME. The article discusses the individuals in the Badoyi' ul-Bidoya divan. Genre characteristics of individuals and edits in the transition to subsequent diwans have been investigated.

Таянч сўз ва иборалар: девон, фард, ғазал, аруз, радиф, синонимик параллелизм.

Ключевые слова и выражения: девон, фард, газель, аруз, радиф, синонимический параллелизм.

Key words and word expression: divan, fard, ghazal, aruz, radif, synonymous parallelism.

Орзигул ХАМРОЕВА

МУМТОЗ ПОЭТИКАДА РАДИФ ВА ХОЖИБ ТАДҚИҚИ

Мумтоз поэтикага оид арабий, форсий ва туркий рисоаларнинг аксариятида мумтоз қофиянинг таркибий қисми сифатида радиф ва хожиб назарияси алоҳида тадқиққа тортилган. Рашидиддин Ватвотнинг “Ҳадоийк ус-сеҳр”, Носириддин Тусийнинг “Меъёр ул-ашъор”, Шамс Қайс Розийнинг “Ал-мўъжам”, Умар Родиёнийнинг “Таржимон ул-балоға”, Фахри Исфаҳонийнинг “Меъёр ул-жамол”, Атоуллоҳ Хусайнийнинг “Рисолаи дар қавойиди илми қавофи”, Хусайн Воиз Кошифийнинг “Бадоеъ

ул-афкор” рисола байтлар мисолид

Радиф байт

дошликни таъми

“Рисолаи дар ка

бағишланган му

хожиб тушунчал

асарида мурадда

фарқли хусусият

ул-ашъор” асари

радиф зикри фор

тушунчаси батаф

Рашидиддин

тушунчаларини к

келувчи бир ёки

қайд этади⁴. У а

унинг қўлланиши

Араб адабиётида

қаралиб, замонав

айтади. Олим шу ў

Замахшарийнинг

Ушбу байтда Зама

Ал-фад

Ва-л-мо

Олим форс

сифатида ўз ижоди

Назом х

Тамом а

Ватвот келти

радиф вазифасини

кейинги байтда рад

Моро ба

Асоби с

Олим форс

¹ Атоуллоҳ Хусай

² Рашидад-дин Ва

и факсимиле Н.Ю.Чалисова).

³ Насируддини Тў

Душанбе: “Ориёно”, 1992. – С

⁴ Рашидад-дин Ва

⁵ Ўша ерда.

⁶ Ўша ерда.

ул-афкор” рисолаларида радиф ва хожиб назариясига оид муносабатлар байтлар мисолида тушунтирилган.

Радиф байт мисралари охиридаги такрорланувчи сўз бўлиб, оҳангдошликни таъминлаб берувчи асосий унсурдир. Атоуллох Хусайнийнинг “Рисолаи дар кавойиди илми кавофи” асари мумтоз қофия назариясига бағишланган муҳим манба бўлиб, олим рисолаининг 9-қисмида радиф ва хожиб тушунчаларини изоҳлайди¹. Рашидиддин Ватвот “Ҳадоийқ ус-сеҳр” асарида мураддаф санъати шарҳида радиф, ридф ва хожиб тушунчаларининг фаркли хусусиятларини тушунтиради². Носириддин Тусийнинг “Меъёр ул-ашъор” асарининг 2-қисм 6-фаслида “Қофия ҳарфлари, ҳаракатлари ва радиф зикри форс олимлари наздида” сарлавҳаси остида радиф ва хожиб тушунчаси батафсил изоҳланган³.

Рашидиддин Ватвот “Ҳадоийқ ус-сеҳр” асарида радиф ва ридф тушунчаларини қиёсий ўрганади. Радиф – форс адабиётида қофиядан кейин келувчи бир ёки бир неча сўздан иборат такрорланувчи қисм эканлигини айтиб ўтади⁴. У араб адабиётида радиф мавжуд эмаслигини таъкидлаб, унинг қўлланиши форс адабиётига хос хусусият эканлигига ишора қилади. Араб адабиётида радиф шеърни мураккаблаштирувчи восита сифатида қаралиб, замонавий араб шеърлятида баъзи шоирлар ижодида учрашини айтиб ўтади. Олим шу ўринда радиф ишлатилган байтга намуна сифатида Фахри Замахшарийнинг Хоразмшоҳ мадҳига бағишланган қитъасини келтиради. Ушбу байтда Замахшарий ҳам форслар каби радиф ишлатганини айтиб ўтади.

*Ал-фадлу ҳассалаҳу Алоу-д-Давлати
Ва-л-мажду ассалаҳу Алоу-д-Давлати⁵.*

Олим форс шеърлятида радиф ишлатилган байтлардан намуна сифатида ўз ижодига мурожаат этади.

*Назом ҳоли замони қавоми кори жаҳон,
Тамом гаит беиқболи шахриёри жаҳон.*

Ватвот келтирган юқоридаги байтда яхлит бир сўз – “жаҳон” сўзи радиф вазифасини бажарган бўлса, намуна сифатида келтириладиган кейинги байтда радиф сифатидаги сўз ёрдамчи феъл вазифасини бажарган:

*Моро баҳори айш моҳанно қунад ҳаме
Асбоби сад нишот моҳаййо қунад ҳаме⁶.*

Олим форс шеърлятида радиф муҳим аҳамиятга эга эканлиги,

¹ Атоуллох Хусайний. Рисолаи дар қофия. – Техрон, 1393 (хижрий-шамсий). – Саҳ.36.

² Рашидад-дин Ватват. Хада’ик ас-сеҳр фи дака’ик аш-ши’р (Перевод с персидского и комментарий в факсимиле Н.Ю.Чалисова). – М.: Наука, 1985. – Стр. 164

³ Насируддини Тусий. Ми’яар ал-аш’ор (Ҳозирқунандаҳои чоп У.Тоиров, М.Абдуллоев, Р.Чалол). – Душанбе: “Ориёно”, 1992. – Саҳ. 122

⁴ Рашидад-дин Ватват. Хада’ик ас-сеҳр фи дака’ик аш-ши’р. – Стр.164.

⁵ Ўша ерда.

⁶ Ўша ерда.

радифининг ўз ўрнида шеър моҳиятига мос танланиши ижодкор маҳоратидан дарак беришини таъкидлайди.

Атоуллоҳ Хусайний ҳам “Рисолаи дар қавойиди илми қавофи” рисоласида радифга атрофлича таъриф беради. Рисоланинг 9-қисмида “Радиф ва ҳожиб” сарлавҳаси остида ўзининг радифга оид қарашларни тақдим этади. Олим радифга бир ёки бир нечта сўздан иборат бўлган асосий қофиядан кейин такрорланувчи мустақил сўз дея таъриф беради⁷. Бу таъриф радифининг мисрадаги ўрни, таркиби, шакли каби барча хусусиятларини қамраб олади. Олим агар радиф шеър моҳиятига мос танланмаса, бу жуда катта камчилик эканлигига алоҳида эътибор қаратади.

Воҳид Табризий “Жамъи мухтасар” асарида радифни қофия билан бир бутунликда тушуниш кераклигини айтади. Радиф – бир ёки бир неча сўздан иборат бўлиб, равийдан кейинги, айнан шу шаклда барча мисраларнинг охирида бирдек такрорланувчи қисм⁸. У айни ўринда радиф ва радиф ҳодисаларининг фарқли хусусиятларини ихчам шаклда тушунтиради.

Шамсиддин Қайс Розий “Ал-мўъжам” асарида қофия ва радифининг қиёсий тадқиқини амалга оширади. “Қофия мисра охирида келиб, бошқа мисра ва байтлар сўнгида такрорланмаслиги керак. Агар бу сўз мисра охирида такрорланса, радиф саналади, қофия одатда радифдан олдин келади⁹”. Олим асарнинг яна бир ўрнида “*шакар дорад – қамар дорад*” қофиядош сўзларини изоҳлар экан, “*шакар – қамар*” сўзлари қофия бўлиб, “*дорад*” ёрдамчи сўзи радиф вазифасини бажарганини ва бу қофия мураддаф қофия сифатида номланишини таъкидлаган.

Рухи ту равнақи қамар дорад.
*Лаби ту лаззати шакар дорад*¹⁰.

Демак, олим радифни қофия билан узвийликда тушунтиради. Шеър мазмун-моҳиятига кўра радифга муҳтож бўлмаслиги кераклигини уқтиради.

Фаҳри Исфохонийнинг “Меъёр ул-жамол” асарида ҳам радифга алоҳида эътибор қаратилади. Олим радифни қофиядан алоҳида, мустақил бир ҳодиса сифатида баҳолайди. Радиф қофиядан айрилган алоҳида мустақил сўз бўлиб, байтлар охирида такрорланишини, шеър мазмун ва шакл жиҳатидан радифга муҳтожлигини таъкидлайди. Фаҳри Исфохоний фикрининг исботи сифатида икки рубоийни таҳлилга тортади.

Айём ба коми шайх Абу Исҳоқ аст.
Ажром ба коми шайх Абу Исҳоқ аст.
Гў душмани курбахти хунхўр, ки фалак,
Модом ба коми шайх Абу Исҳоқ аст. (121).

⁷ Атоуллоҳ Хусайний. Рисолаи дар қавофи. – Саҳ. 38.

⁸ Воҳид Табризи. Джам и мухтасар. Критический текст (Пер. и примеч. А. Е. Бертельса). – М.: “Наука”, 1959. – Стр. 86.

⁹ Шамси Қайси Розий. Ал-мўъжам фи маъойири ашъору-л-ажам (Перевод с персидского исследование и комментарий Н.Ю. Чалисова). – М.: “Восточная литература”, 1997. – С.172.

¹⁰ Ўша асар, 81-бет

Эътибор берилса, Фахри Исфахоний радифнинг бир нечта сўздан иборат ёйиқ шакли акс этган рубоийни намуна сифатида келтирган. Бу рубоий қофия ва радифдан иборат.

Хусайн Воиз Кошифий ҳам “Бадоеъ ул-афкор” асарининг хотима қисмида қофия ва қофияга оид тушунчалар ҳақида маълумот бериш чоғида радифга таъриф беради. Олим радиф икки асосий хусусиятга эга эканлигини таъкидлайди. Биринчидан, радиф шеърнинг бадийлигини оширади. Иккинчидан эса, у ижодкорнинг маҳоратини кўрсатиб беради¹¹.

Носириддин Тусий “Меъёр ул-ашъор” асарида араб ва форс адабиётидаги назарий қарашларни қиёсий ўрганади. Қофия илми тадқиқига бағишланган қисмда араб адабиёти ва форс адабиётидаги тафовутларни бирма-бир кўрсатиб беради. Тусий дастлаб радифнинг пайдо бўлиш тадрижига эътибор қаратади. Олим Шамс Қайс Розий сингари радиф араб адабиётида эмас, форс адабиётида пайдо бўлганига ишора қилади. Кейинчалик араб шоирлари форслардаги бу унсурни ўзлаштириб, шеърларида қўллай бошлаганларини таъкидлайди. У асарнинг “Дар ҳуруф ва ҳаракоти қавофи наздики порсигўён ва зикри радиф” қисмида равийдан кейинги ҳар қандай такрорланувчи ҳарфни радиф сифатида баҳолайди. “Ва чун маънии радиф равшан шуд, маълум шуд, ки он чи баъд аз равий ва васл ояд, агар як ҳарф бошад ва агар зиёдат, жумла аз ҳисоби радиф бувад”¹². Айни ўринда васл ва радифнинг фарқлари хусусида ҳам тўхталади. Дастлаб равийдан кейинги ҳарфларнинг радиф эканлигини таъкидлаган олим, равийдан кейин келувчи васл ҳарфин қофия билан узвий боғлиқлигини, қофия таркибида бир сўз ҳолида бўлишини таъкидлайди. Васл ҳарфи шу хусусияти билан радифдан фарқ қилишини айтади.

Носириддин Тусий радифнинг ўрни ва такрор келиши унинг қатъий хусусиятларидан бири эканлигига алоҳида урғу беради. Радиф такрор келиши шарт, шеър таржима қилинганидагина радиф тушиб қолишини кечириб мумкинлигини таъкидлайди.

Юсуф Азизийнинг “Аруз” рисоласида ҳам радиф назарияси, қўлланиш ўрни, таркиби борасида маълумотлар келтирилган бўлиб, у радифни икки маънода ишлатади. Биринчиси, қофиядан кейин келувчи такрорланувчи мустақил сўз. Иккинчиси эса, Носириддин Тусий айтганидек, равийдан кейинги такрорланувчи қисм. Р.Мусулмонқулов ҳам Юсуф Азизийнинг радиф борасидаги фикрлари Носириддин Тусий қарашлари билан жуда ўхшаш эканлигини қайд этади.

Мумтоз поэтика илмига бағишланган муҳим манбалардан бири Нажотий Нишопурийнинг “Рисолаи пирўзий ва мақолаи наврўзий” рисоласида ҳам радиф назарияси батафсил ёритилган. Олим рисолада қофиясиз, аммо радифли шеър шакли ҳақида маълумот беради. “Форсларда яна бир шеър шакли бўлиб, уни жарада (харада, хасрада?) деб атайдилар.

¹¹ Камалад-дин Хусайн Ваиз Кашифи. Бадаи-ал-афкар-фи сан-и ал-ашъор (Новые мысли о поэтическом искусстве). Издание текста, предисловие, примечания и указатели Р.Мусулманкулова. – М.: “Наука”, 1977. – Стр. 28.

¹² Насируддини Тусий. Ми’ёар ал-ашъор. – Сах. 122.

Бундай шеър шаклида қофия бўлмайди, бироқ мисралар сўнгида такрорланувчи радиф иштирок этади”. Нажотий замонавий форс шоирлари ижодида бундай шеър шакли учрамаслигини таъкидлаб, қофиясиз радиф такрорланган байт сифатида 4 байтдан иборат Санойининг шеъридан намуна келтиради. Р.Мусулмонкулов Нажотий намуна сифатида келтирган бу байтдаги радифни алоҳида таҳлилга тортади¹³.

Демак, радиф тушунчаси мумтоз поэтикага оид рисолаларнинг деярли барчасида илми қофиянинг муҳим таркибий қисмларидан бири сифатида тадқиқотга тортилган. Бу рисолаларда радиф тушунчаси билан параллель равишда ҳожиб тушунчаси, унинг ўзига хос хусусияти ҳақида ҳам етарлича маълумотлар келтирилган.

Аруз ва қофия илми назариясига оид махсус рисола яратган Абдурахмон Жомий ҳам “Рисолаи қофия” асарининг муқаддима қисмида бир жумла билан радифга таъриф беради. “Радиф деб шундай калимани айтурларки, бу калима ҳамма байтлар охирида бир хил тарзда такрорланиб келсин”¹⁴. Жомий ҳам радиф ишлатилган қофия мураддаф қофия деб номланишига эътибор қаратади.

Ҳожиб сўзи “пардадор, беркитувчи” деган маънони англатади. Ҳожиб мумтоз қофиянинг муҳим унсурларидан бири бўлиб, радиф сингари такрор асосига қурилади. Бироқ бу такрор радифдан фарқли ўлароқ, қофиядан олдин жойлашади. “Меъёр ул-ашъор” муаллифи Насириддин Тусий ҳожибни “кард ёд, кард шод” сўзлари мисолида тушунтиради. Ушбу сўзлардаги “ёд – шод” сўзлари қофиядош сўзлар саналса, қофиядан олдинги такрорланувчи “кард” сўзи ҳожиб саналади¹⁵.

Рашидиддин Ватвот “Ҳадоийқ ус-сехр” асарида ҳам радиф такрорланиш хусусияти билан ҳожибга ўхшашини, фақат ҳожиб қофиядан олдин жойлашини таъкидлайди:

*Эй шаҳи замин бар осмон дори тахт,
Суст аст аду то каманин дори сахт.
Ҳамле сабук ори во гарин дори лахт.
Пири то бедонишу жавон дори бахт.*

Олим ҳожиб қўлланган байт бир қанча олимлар томонидан маҳжуб байт номи билан аталишига ишора қилади¹⁶.

Воҳид Табризий “Жамъи мухтасар” асарида ҳожибни радифнинг шакли сифатида таништиради. Бироқ у ҳожиб равийдан олдин такрорланиб келишини, бундай шеър маҳжуб шеър деб номланишини таъкидлайди. Воҳид Табризий асарида бир неча маротаба Шамсиддин Қайс Розийнинг “Ал-мўъжам” асарига мурожаат этади. Шамс Қайс Розийнинг ҳожиб

¹³ Мусулманкулов Р. Персидско-таджикская классическая поэтика X–XV вв. – М., 1989. – Стр. 95–116.

¹⁴ Абдурахмон Жомий. Рисолаи қофия // Шарқ мумтоз поэтикаси. – Тошкент: ЎМЭ, 2009, 301-бет.

¹⁵ Насириддини Тусий. Ми’йар ал-аш’ор. – Сах. 123.

¹⁶ Рашидиддин Ватвот. Хала’ик ас-сехр фи дақа’ик аш-ши’р. – Стр. 124.

ҳақидаги қар
диради¹⁷.

Атоулло
ҳожиб икки к
ҳам икки қоф
Демакки, ҳо
санъат турлар
мажбурият бў

Кўрини
тушунчалари
деярли барчас
Рашидиддин
Жомий, Юсуф
радиф ва ҳож
қаршиликлар
фикрларидан
мукамал иш

РЕЗЮМ

тушунчалари бе
учун ҳам поэти
барчасида ради
тадқиқи рисола

РЕЗЮМ

а понятия «ради
науки о рифме.
посвященных п
изучены эти два

RESUME

of radif, hajib ar
Arabic, Persian a
the article, the st

Таянч сў
Ключевь
Key word

ХИКО

Сўнги
хикоялар салм
талқинини яр

¹⁷ Воҳид Та

¹⁸ Атоуллох

ҳақидаги қарашларини тақдим қилган ҳолда, ўз муносабатларини билдиради¹⁷.

Атоуллоҳ Хусайний “Рисолаи дар қавойиди илми қавофи” асарида ҳожиб икки қофия ўртасида келиши кераклигини айтади. Фаҳри Исфохоний ҳам икки қофия ўртасидаги такрорланувчи сўз ҳожиб эканлигига урғу беради. Демакки, ҳожиб ишлатилган байтлар ички қофияга асосланадиган барча санъат турларини юзага келтиради. Атоуллоҳ Хусайний ҳожибнинг қўлланиши мажбурият бўлмай, у ижодкор ихтиёрига боғлиқ эканлигини айтади¹⁸.

Кўриниб турибдики, такрорларга асосланувчи радиф ва ҳожиб тушунчалари изоҳи мумтоз поэтика илмига бағишланган рисоаларнинг деярли барчасида келтирилган. Шамсиддин Қайс Розий, Носириддин Тусий, Рашидиддин Ватвот, Шамси Фаҳри Исфохоний, Воҳид Табризий, Абдурахмон Жомий, Юсуф Азизий, Хусайн Воиз Кошифий, Атоуллоҳ Хусайнийларнинг радиф ва ҳожиб ҳақидаги қарашлари деярли бир хил бўлиб, фикрий қарама-қаршилиқлар учрамайди. Аксинча, жуда кўп ўринларда улар бир-бирларинг фикрларидан таъсирланиб, тўлдириб, изоҳлаб мумтоз қофия илми назариясини мукамал ишлаб чиқишга ҳаракат қилишган.

РЕЗЮМЕ. Қофия илми мумтоз поэтиканинг таркибий қисми бўлиб, радиф, ҳожиб тушунчалари бевосита илми қофиянинг асосий унсурларидан бири саналади. Шунинг учун ҳам поэтика илмига бағишланган арабий, форсий, туркий рисоаларнинг деярли барчасида радиф ва ҳожиб ҳодисалари атрофлича ёритилган. Мақолада бу икки тушунча тадқиқи рисоалар қиёси асосида ўрганилади.

РЕЗЮМЕ. Наука о рифме составляет неотъемлемую часть классической поэтики, а понятия «радиф», «хаджиб» являются одним из основных элементов непосредственной науки о рифме. Поэтому почти во всех арабских, персидских и турецких трактатах, посвященных поэтике явления радифа и хаджиба широко освещены. В статье также изучены эти два понятия на основе сравнения научных трактатов.

RESUME. The science of rhyme is an integral part of classical poetics, and the concepts of radif, hajib are one of the main elements of direct science rhyme. That is why almost all Arabic, Persian and Turkish treatises on poetics cover the events of radif and hajib in detail. In the article, the study of these two concepts is studied on the basis of brochure comparisons.

Таянч сўз ва иборалар: поэтика, рисола, қофия, радиф, ҳожиб.

Ключевые слова и выражения: поэтика, трактат, рифма, радиф, хаджиб.

Key words and word expressions: poetika, brochures, rhyme, radif, hajib.

Малика МАНСУРОВА

ҲИКОЯДА ФИТРАТ ОБРАЗИНИНГ БАДИИЙ ТАЛҚИНИ

Сўнгги йилларда жаҳид адибларининг сиймолари акс этган тарихий ҳикоялар салмоғи ортиб бораёпти. “Адабиётда тарихий воқеликнинг бадиий талқинини яратишда катта тажриба ва анъаналар мавжуд. Тарихдан ҳикоя

¹⁷ Воҳид Табризи. Джем и мухтасар. – Стр. 139.

¹⁸ Атоуллоҳ Хусайний. Рисолаи дар қофия. – Саҳ. 93.

МУНДАРИЖА

Тилшунослик

- Ё.Одилов. Тил сиёсати: давлат тили, расмий тил ва миллий тиллар 3
Г.Розиқова, М.Бурханова. Новербал воситаларнинг эмотив хусусиятлари . . . 10

Адабиётшунослик

- И.Адилова. Захириддин Мухаммад Бобурнинг шеърий маҳорати 18
С.Мели. Фахриёр феномени 24
У.Ҳамдамов. Шеъриятда вазн алмашинуви жараёни 33
М.Отажанова. Миф – бадий тафаккур асоси сифатида 36

Илмий ахборот

- Н.Сабирова. Хоразм халфачилигининг илк манбалари 44
Ш.Амонов. Табибий таржеъбандларининг матний хусусиятлари 48
Б.Абдурахмонова. “Кутадгу билиг”да талмех санъати 52
Д.Рустамова. Навоий ижодида фард жанри 57
О.Ҳамроева. Мумтоз поэтикада радиф ва ҳожиб тадқиқи 60
М.Мансурова. Ҳикояда Фитрат образининг бадий талқини 65
Б.Шукурова. Ҳикояда эстетик идеалнинг намоён бўлиши 70
В.Аҳмедова. Усмон Азим драматургиясининг тасвир предмети 74
Ғ.Атаджанов. Бадий таржимада миллий реалияларнинг ифодаланиши . . . 77
Н.Норова. Ҳозирги шеъриятдаги поэтик янгиланишлар ҳақида 81
Т.Дусанова. “Маҳбуб ул-қулуб”да бадий санъатлар 86
А.Ҳасанов. Тилдаги лексик бўшлиқлар ва уларни тўлдириш муаммолари . . 89
М.Сабирова. Газета матнида коннотациянинг ифодаланиши 97
К.Юсупова. Қадимги туркий ёзма ёдгорликларда рекламавий битикларнинг лисоний илдизлари 101
О.Хўжамуродова. Шеъриятда *гул* лексемасининг лингвопоэтик хусусиятлари 107
Ж.Юнусова. Шавкат Раҳмон шеърларида синонимларнинг лингвопоэтик хусусиятлари 112
Х.Бобожонова. Ўзбек тилида арабизмларнинг семантик ўзгариши 116
Ш.Алимова. “Шўро” журналида қипчоқ этноними тадқиқига доир чиқишлар 122

Танқид. Такриз. Библиография

- Х.Жабборов. Этнология терминлари қомусий луғати 127

Илмий ҳаёт

- Ҳамдам Абдуллаев 130